

ΤΕΧΝΗ

Η τέχνη αποτελεί την έμφυτη **ανάγκη του ανθρώπου να δημιουργεί** [τίκτω = δημιουργώ, γεννώ]. Αποκλίνει από την επιστημονική γνώση. Η τέχνη έχει επικρατήσει όμως να συνδέεται άρρηκτα με την έκφραση των συναισθημάτων του ανθρώπου και την αποτύπωση της κοινωνικής πραγματικότητας.

ΜΟΡΦΕΣ ΤΕΧΝΗΣ :

1. *Εικαστικές τέχνες :ζωγραφική ,τα κόμικς, γλυπτική*
2. *Αρχιτεκτονική*
3. *Ποίηση και πεζογραφία*
4. *Η δραματική τέχνη : θέατρο*
5. *Η μουσική*
6. *Ο χορός*
7. *Ο κινηματογράφος [θεωρείται ως η έβδομη μορφή τέχνης]*

Επικρατούν δύο δόγματα για την τέχνη :

Το δόγμα **«Η τέχνη για την τέχνη»** : Εκφράζει τη θέση ότι η τέχνη αποτελεί αυθύπαρκτη αξία, η οποία οφείλει να είναι αποστασιοποιημένη από τα προβλήματα και τις ανησυχίες του λαού. Όσοι εκπροσωπούν το συγκεκριμένο δόγμα θεωρούν ότι η τέχνη οφείλει να είναι καθαρή και να μη σπιλώνεται από την επαφή με την κοινωνική πραγματικότητα. Έτσι, ο καλλιτέχνης λειτουργεί με βάση το χάρισμα, τις κλίσεις και την ευαισθησία του, χωρίς να επηρεάζεται από τα καθημερινά προβλήματα της κοινωνίας. Η εν λόγω αντίληψη εκφράζει μια συγκεκριμένη ελίτ , που εκλαμβάνει τον καλλιτέχνη ως απλά έναν επιδέξιο άνθρωπο, που επιδίδεται σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες και τίποτα περαιτέρω. Φυσικά, αυτή η στάση δηλώνει υπεροψία και περιφρόνηση του λαού και αποποιείται των κοινωνικών ευθυνών του καλλιτέχνη.

Το δόγμα **«Στρατευμένη τέχνη»** : Εκδηλώνεται με δύο τρόπους. Είτε ο καλλιτέχνης χρησιμοποιεί την ελεύθερή του βούληση, για να εκφράσει την ιδεολογία του, είτε καθοδηγείται από το εκάστοτε καθεστώς και επιδιώκει την χειραγώγηση του πλήθους με τρόπο προσανατολιστικό. Η ιδεολογία ενός καλλιτέχνη μπορεί να είναι πολιτική, φιλοσοφική, θρησκευτική. Οποσδήποτε, η στρατευμένη τέχνη μπορεί να έχει διακυμάνσεις, όσον αφορά στην ποιότητά της. Σε περίπτωση, λοιπόν, που ο καλλιτέχνης στρατεύεται με ελεύθερο τρόπο και απλά υπηρετεί τα ιδανικά του, μη παρεκκλίνοντας από την παροχή της αισθητικής απόλαυσης, τότε μπορεί να έχουμε μια υψηλή ποιότητα στρατευμένης τέχνης. Στον αντίποδα, όταν ο καλλιτέχνης στρατεύεται σε μια ιδεολογία, που του επιβάλλεται, επιχειρεί να προπαγανδίσει και απομακρύνεται από το αισθητικό κομμάτι, τότε η ποιότητα της στρατευμένης τέχνης είναι χαμηλή.

Ο Picasso διατύπωσε : *«Η Τέχνη δεν είναι για διακόσμηση, η τέχνη πρέπει να είναι όπλο για μάχη».*

ΣΗΜΑΣΙΑ – ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

- Τα έργα τέχνης **μεταλαμπαδεύουν τις γνώσεις, τις εμπειρίες και τις αντιλήψεις της εποχής του εκάστοτε καλλιτέχνη**. Συνεπώς, αποτελεί ένα σημαντικό φορέα γνώσης και συνάμα αισθητικής απόλαυσης.
- **Η τέχνη εγείρει τη φαντασία και προάγει την κριτική σκέψη**. Σκοπός του καλλιτέχνη είναι να κατανοήσει ο δέκτης τους προβληματισμούς του, χωρίς ωστόσο να τον δεσμεύει σε μονόπλευρες ερμηνείες. Έτσι, ο κάθε άνθρωπος ερμηνεύει με διαφορετικό τρόπο τα σύμβολα και τις αλληγορίες [ανάπτυξη της φαντασίας] και του κινητοποιούνται διαφορετικές αισθήσεις, ανάλογα με τον τρόπο που εκλαμβάνει τα ερεθίσματα και ανάλογα με τη γνώση που διαθέτει πάνω στο καλλιτεχνικό δημιούργημα. Εφόσον κάθε άνθρωπος είναι σε θέση να εκλάβει διαφορετικά ένα έργο τέχνης και να ερμηνεύσει διαφορετικά την καλλιτεχνική δημιουργία, καλλιεργούνται οι σωστές προϋποθέσεις για την αποβολή της μισαλλοδοξίας.
- Οι άνθρωποι, μέσω της **τέχνης εμβαθύνουν σε πνευματικό επίπεδο πάνω σε κοινωνικά ζητήματα της εκάστοτε εποχής**, εφόσον οι καλλιτέχνες προσεγγίζουν ένα θέμα, χωρίς τους περιορισμούς, που επιβάλλουν οι κανόνες της κοινωνικής πραγματικότητας.

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

- Η τέχνη εγείρει τον προβληματισμό και τα συναισθήματα των ανθρώπων. Συνεπώς, ο δέκτης μπορεί **να έρθει σε επαφή με τα βαθύτερα συναισθήματα, που τον διέπουν, να γνωρίσει καλύτερα τον ίδιο του τον εαυτό και να κατανοήσει ότι υπάρχουν πολλοί άνθρωποι, οι οποίοι βιώνουν κοινές ανησυχίες**. Έτσι, η τέχνη είναι σε θέση να λειτουργήσει **σαν μορφή ψυχοθεραπείας** και συναισθηματικής αποσυμπίεσης, κυρίως για εκείνους τους ανθρώπους, που νιώθουν ότι δε μπορούν να εξασφαλίσουν την απαραίτητη κατανόηση και αποδοχή από τον κοινωνικό τους περίγυρο.
- Η τέχνη λειτουργεί **ως μέσο εκτόνωσης του συνεχούς άγχους και της έντασης, που βιώνουν οι πολίτες των σύγχρονων κοινωνιών**. Όταν δηλαδή ένας άνθρωπος εκφραστεί μέσω της τέχνης, είτε ως δημιουργός, είτε ως αποδέκτης ενός έργου τέχνης, ταυτόχρονα βρίσκει διέξοδο από τα συναισθήματα, που τον εγκλωβίζουν σε μια απαιτητική και ανούσια πραγματικότητα και του προκαλούν ψυχολογική ανισορροπία. Έτσι, σε αντίθεση με νόθες μορφές ψυχαγωγίας, η τέχνη οδηγεί τους ανθρώπους στο να αντικρύζουν τα τρέχοντα προβλήματα με διαφορετικό πρίσμα και να αναμορφώνουν αισθητικά την πιεστική κοινωνική πραγματικότητα, που βιώνουν. Άρα, **η ενασχόληση με την τέχνη αποτελεί μια από τις πιο ποιοτικές επιλογές αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου των ανθρώπων**.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

- Η τέχνη ευαισθητοποιεί απέναντι στα κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα, που ταλανίζουν τις κοινωνίες σε παγκόσμια κλίμακα. Οι πολίτες όλων των κρατών μοιράζονται μέσω των

καλλιτεχνικών δημιουργημάτων τους προβληματισμούς και τις ανησυχίες τους. Έτσι, η τέχνη αποτελεί μια υγιή μορφή πολιτικοποίησης και ενεργού συμμετοχής στα κοινά.

- Οι σύγχρονες, κυρίως αστικές κοινωνίες χαρακτηρίζονται σε μεγάλο βαθμό από ένα αίσθημα αποξένωσης και περιθωριοποίησης. **Η τέχνη εξισορροπεί τη μοναξιά και την αδυναμία σύναψης ουσιαστικών διαπροσωπικών σχέσεων.** Οι άνθρωποι έχουν ένα κοινό σημείο αναφοράς και αλληλοεπιδρούν βάσει αυτού, δηλαδή του κοινού καλλιτεχνικού ενδιαφέροντος.
- Η τέχνη δε γνωρίζει σύνορα, πολιτισμούς και εθνικά συμφέροντα. Συνεπώς, η τέχνη **αίρει τη διαφορετικότητα, τις εθνικές και πολιτιστικές προκαταλήψεις και συνενώνει τους λαούς.** Η τέχνη στηλιτεύει τον ρατσισμό, κυρίως σε φυλετικό επίπεδο(εθνικισμός). Πολλοί άνθρωποι οικονομικά εύρωστων χωρών, που υποτιμούσαν πολιτισμικά μια λιγότερο αναπτυγμένη χώρα, αναθεώρησαν την άποψή τους, όταν ήρθαν σε επαφή με το πλούσιο καλλιτεχνικό υλικό, που εκείνη είχε να επιδείξει. Μάλιστα, η καλλιτεχνική δημιουργία μπορεί να αποτελέσει και διάυλο επικοινωνίας των χωρών και σε πολιτικό επίπεδο.

ΗΘΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

- Η τέχνη τείνει πάντοτε προς το ηθικά θεμιτό, τονίζοντας και αναδεικνύοντας τις αρετές εκείνες που συμβάλλουν στην αρμονικότερη συνύπαρξη των ατόμων. Είναι, άρα, φορέας ηθικοποίησης, καθώς επιχειρώντας να αποκαλύψει την ουσία της ανθρώπινης φύσης και να προβάλλει τα κίνητρα της ανθρώπινης δράσης, βοηθά ώστε οι άνθρωποι να γνωρίσουν πληρέστερα τον εαυτό τους. Επιπλέον, βοηθά να αποδεχτούν και να προσπεράσουν τις σκοτεινές πτυχές τους, και να αποζητήσουν τα πρότυπα συμπεριφοράς και στάσης ζωής, που θα τους προσφέρουν τη δυνατότητα μιας αγαστής κοινωνικής συνύπαρξης.
- Η τέχνη στηλιτεύει τον εγωισμό, τον ανταγωνισμό και την κακεντρέχεια και αναδεικνύει την ομορφιά της ηθικής και την εσωτερική πληρότητα και αρμονία. **Η τέχνη εξευγενίζει την ψυχή του ανθρώπου και εκλεπτύνει τους τρόπους και τη συμπεριφορά του.**

ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

- Η τέχνη εκφράζει την αρμονία, την ισορροπία και το μέτρο, αναζητώντας διαρκώς το αισθητικά άρτιο. Οι άνθρωποι μέσω της τέχνης αναζητούν το κάλλος του φυσικού περιβάλλοντος, την αποτύπωση της ομορφιάς της ανθρώπινης ψυχής, την καλαισθησία του αστικού χώρου, ώστε να αντισταθμίσουν τα αρνητικά συναισθήματα, που τροφοδοτούνται από την ευτελή ψυχαγωγία, την καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και την επικράτηση ενός χρησιμοθηρικού πνεύματος, που αλλοιώνει την ανθρώπινη ψυχή. Η τέχνη λοιπόν αποτελεί κίνητρο για τον καλλωπισμό και την προστασία τόσο της ανθρώπινης ψυχής, όσο και του περιβάλλοντα χώρου.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

- Η τέχνη κάθε κοινωνίας αντανακλά τον πολιτισμό της εκάστοτε εποχής και μεταλαμπαδεύει την παράδοση, αποδίδοντας σε αυτή έναν χαρακτήρα διαχρονικότητας. Με τον τρόπο αυτόν,

αποτελεί εφαλτήριο για την δημιουργία νέων έργων τέχνης, αντλώντας στοιχεία από προγενέστερους καλλιτέχνες και ταυτόχρονα αποτίνοντας φόρο τιμής σε αυτούς.

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ο παιδαγωγικός ρόλος της τέχνης είναι αδιαμφισβήτητος. Η τέχνη εξανθρωπίζει τους ανθρώπινες σχέσεις και οφείλει να αποτελεί βασικό συστατικό στοιχείο της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

ΔΥΣΧΕΡΕΙΕΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙ Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΚΛΑΔΟΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ

- **Η οργάνωση καλλιτεχνικών δράσεων είναι περιορισμένη.** Το σχολείο θα μπορούσε να πρωτοστατεί και να οργανώνει εκθέσεις, μουσικές συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις και λογοτεχνικές ημερίδες.
- **Τα καλλιτεχνικά μαθήματα (μάθημα ζωγραφικής, μουσικής) υποτιμώνται** και αντιμετωπίζονται ως μαθήματα δευτερευούσης σημασίας.
- Ελάχιστα σχολεία διαθέτουν και οργανώνουν μουσικές και θεατρικές ομάδες. **Επιπλέον, οι σχολικοί χώροι στερούνται υποδομών, που θα φιλοξενήσουν καλλιτεχνικές δράσεις,** όπως θέατρα, γυμναστήρια και αίθουσες που διαθέτουν μουσικά όργανα.
- **Η βιωματική μάθηση,** για παράδειγμα η επίσκεψη σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους **είναι περιορισμένη,** με απότοκο οι μαθητές να μην εξοικειώνονται με την τέχνη και να μη συνειδητοποιούν την αξία της.
- **Η διδασκαλία του μαθήματος της ιστορίας τέχνης είναι προαιρετική και στερείται εποπτικών μέσων**(οπτικοακουστικού υλικού, εξειδικευμένων βιβλίων).
- **Ο χαρακτήρας της εκπαίδευσης είναι περισσότερο τεχνοκρατικός και σχεδόν καθόλου ανθρωπιστικός.** Απώτερος στόχος των μαθητών είναι η είσοδος σ' ένα ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα και όχι η καλλιέργεια και η απόκτηση ανθρωπιστικών αξιών, όπως είναι ο εξευγενισμός, που επιτυγχάνεται μέσω της διδασκαλίας των καλών τεχνών.
- Σε όλες αυτές τις δυσλειτουργίες έρχεται να προστεθεί και η **έλλειψη σχολικού προσανατολισμού, που δεν ενθαρρύνει τους μαθητές, που διαθέτουν καλλιτεχνικά προσόντα να τα εξελίξουν και να ακολουθήσουν μια ανάλογη επαγγελματική σταδιοδρομία.**

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΝΑΝ ΟΡΘΟ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

- Ο χαρακτήρας της εκπαίδευσης **οφείλει να είναι περισσότερο ανθρωπιστικός και τα καλλιτεχνικά μαθήματα οφείλουν και αυτά να αναβαθμιστούν.**

- **Οι μαθητικές κοινότητες οφείλουν να οργανώνουν καλλιτεχνικές δράσεις**, όπως θεατρικές παραστάσεις, μουσικές εκδηλώσεις και λογοτεχνικές ημερίδες.
- **Το Κράτος οφείλει να εκχωρήσει περισσότερα κονδύλια**, ώστε να παρέχει περισσότερο εποπτικό υλικό και τα κατάλληλα υλικοτεχνικά μέσα (μουσικά όργανα, αίθουσες ζωγραφικής, διαδραστικό υλικό), για την οργάνωση και διεξαγωγή καλλιτεχνικών δράσεων.
- **Η μάθηση οφείλει να γίνει περισσότερο βιωματική** και να ενισχυθούν οι επισκέψεις σε μουσεία και χώρους καλλιτεχνική δράσης (επίσκεψη θεατρικών παραστάσεων, μουσικών εκδηλώσεων, εκθέσεων ζωγραφικής).
- **Διαδραστική γνώριμία μέσω του διαδικτύου με τον πολιτισμό και τις τέχνες άλλων λαών.** Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της τηλεκπαιδευτικής διαδικασίας, η οποία έχει αρχίσει και ενισχύεται τα τελευταία χρόνια.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

- **Η εμπορευματοποιημένη τέχνη, η οποία καταστρατηγεί τα υγιή όρια της τέχνης και προτάσσει το οικονομικό κέρδος θυσιάζοντας συχνά τις αισθητικές και ηθικές αρχές, που διέπουν τον καλλιτέχνη.** Πολλοί καλλιτέχνες, λοιπόν επηρεάζονται από τις οικονομικές απολαβές, που επιτάσσει μια μαζική πολιτιστική κουλτούρα και λαϊκίζουν, επειδή ακολουθούν τα κελεύσματα της μόδας και συνεπώς της εμπορικότητας. Όταν λοιπόν ο καλλιτέχνης αποποιηθεί της ελεύθερης και αδέσμευτης καλλιτεχνικής του έκφρασης, τρέπεται σε υποχείριο της μάζας και των απαιτήσεων της αγοράς.
- **Η νόθα μορφή ψυχαγωγίας, που επικρατεί στη σύγχρονη εποχή και είναι συνυφασμένη με μια σκόπιμη μορφή ετεροκατεύθυνσης και εφησυχασμού των πολιτών.** Συγκεκριμένα, τα ΜΜΕ, με κυρίαρχο την τηλεόραση και το διαδίκτυο προβάλλουν εκπομπές ευτελούς περιεχομένου (τύπου reality show), όπου ο δέκτης δε χρειάζεται να σκεφτεί και να ενεργοποιήσει την κριτική του ικανότητα. Συνεπώς, βομβαρδίζεται από καλλιτεχνικά μηνύματα, που προβάλλουν μια λανθάνουσα μορφή τέχνης, η οποία δεν προάγει το πνευματικό επίπεδο των δεκτών. Μοναδικός στόχος των ΜΜΕ είναι να απομακρύνουν τους δέκτες από τα πραγματικά προβλήματα, που ταλανίζουν την κοινωνία. Φυσικά τα ΜΜΕ πρόσκεινται σε πολιτικά συμφέροντα και χρηματίζονται αδρά, ώστε να αποπροσανατολίσουν το κοινό.